

София, 16. 01. 2009 г.

2009

Приоритети на чешкото председателство на Съвета на Европейския съюз

През 2009 г. Европейският съюз ще бъде изправен пред множество сериозни изпитания и решения. Финансовата криза налага да се подготвим за заплахата от значително забавяне на икономическия растеж и дори за икономически спад с всички съпътстващи го социални, политически и международни последици. Въпреки че в последните месеци бяха взети спешни мерки на глобално, ЕС и национално ниво, Европейският съюз ще трябва да обърне приоритетно внимание на този проблем и през 2009 г. В допълнение, събитията в сферата на сигурността в света, и най-вече в кризисните региони, са свързани с множество неизвестни фактори. По време на чешкото председателство стратегическият съюзник на Европейския съюз – САЩ, ще посрещне ново ръководство и ще има нови приоритети. Специално внимание ще изискват и нагласите на друг партньор на ЕС от изключителна важност – Руската Федерация. Тези нови факти се появяват на фона на дългосрочните глобални предизвикателства, които оформят съвременния взаимосвързан свят, независимо дали става дума за заплахата от промяна в климата, новите тенденции в разпределянето на икономическата и политическата власт или пък за развитието на ситуацията със сигурността в международен аспект.

Проблемът с институционалната реформа, който е свързан с ратификацията на Лисабонския договор, е задача от не по-малко значение за ефективното функциониране на Европейския съюз и вътрешните и външните му политики. Очевидно е, че в динамичния и бързопроменящ се свят на 21. век успехът на Европейския съюз зависи от способността му да бъде гъвкав, да реагира адекватно на текущите проблеми и да се възползва максимално от своя икономически, културен и човешки потенциал.

Като отчете този фактор още в самото начало на подготовката си, Чешката Република избра „Европа без бариери“ за символично мото на председателството си: Европа без вътрешни икономически, културни и ценностни граници за хората, предприемачите и икономическите обекти; Европа, която е отворена към света, но не е беззащитна пред

незаконните дейности и въздействия. В съгласие с настоящите събития – заключенията от Ноемврийската среща на върха на Г-20 и решенията на Европейския съвет от декември 2008 г., това мото добива актуален смисъл. Прекалената регулация и повишеното ниво на протекционизъм на всяка цена трябва да бъдат избягвани в настоящите усилия за стабилизация на икономиките в ЕС. Европейският съюз не трябва да се отказва от стратегическите си цели в полза на краткосрочни мерки за стабилизация.

Мотото „Европа без бариери“ има политическо и историческо значение. 2009 г. ще бъде година на важни юбилеи – 20-годишнината от падането на Желязната завеса и 5-годишнината от най-голямото разширение на Европейския съюз; така ще бъде отбелязан успешният проект за обединение на Европа.

Само един икономически силен и сплотен ЕС, без вътрешни бариери, който надгражда върху ценностите и корените си, ще бъде в състояние да се заеме с разрешаване на сложните глобални проблеми и да затвърди позицията си в днешния свят. Следователно основните приоритетни области по време на чешкото председателство ще бъдат икономиката, енергетиката и мястото на Европейския съюз в света.

• • •

Икономика

Вече са взети спешни мерки за възстановяване на нормалното функциониране на финансовите системи и на доверието на икономическите агенти. Предприемането на по-нататъшни действия за подобряване на прозрачността и стабилността на финансовите пазари ще бъде важна цел в предстоящия период. Като се има предвид, че финансовата криза вече е дала отражение в реалната икономика, основната задача по време на чешкото председателство ще бъде възпрепятстване на допълнителното задълбочаване на кризата и възстановяване на растежа на икономиките в ЕС. Европейският икономически възстановителен план, приет от Европейския съвет през декември 2008 г., представлява съвместна рамка за съгласуване на усилията на Европейския съюз и на страните членки. Предложените в този план решения трябва да бъдат ефективни, целенасочени и ограничени във времето. Те трябва да отговарят на специфичните условия на страните членки и да зачитат принципите на Пакта за стабилност и развитие, както и правилата в конкуренцията.

Европейският съюз ще изиграе съществена роля в международните преговори за реформиране на финансовата система, което да предотврати повтарянето на настоящата криза в бъдеще. В съвместния си диалог с други страни, и по-конкретно на

Срещата на върха на G-20 в Лондон през април, Чешката Република ще се стреми да гарантира, че ЕС ще има координиран принос към търсенето на решение на европейско и глобално ниво.

Дори в тази трудна икономическа ситуация чешкото председателство иска да акцентира върху развитието на човешкия капитал, като отдава подкрепата си за образованието, научноизследователската дейност и развитието и освобождава резервни фондове на вътрешния пазар. Най-належащият проблем е да се премахнат всички бариери, които все още пречат за пълното оползотворяване на всички свободи на вътрешния пазар, а именно: свободното движение на работници и услуги и изключително обещаващото движение на знанието. Конкурентоспособността и икономическото развитие на Европейския съюз също са възпрепятствани от множество законодателни и административни пречки, чиято целенасоченост започва да изглежда съмнителна. Трябва да се обърне внимание на премахването на бариерите в сферата на трансевропейските транспортни мрежи. Европейският съюз ще извлече значителна полза и от въвеждането на Програмата „Галилео“.

Европейският съюз трябва да се стреми и към премахване на външните бариери. Той не бива да се примирява със затихващия процес на либерализация на световната търговия, с постоянните пречки за достъп до други пазари, с несправедливата конкуренция или недостатъчната защита на интелектуалната и индустриалната собственост. Новата глобална икономическа ситуация може да направи протекционистските методи съблазнителни. Чешкото председателство ще положи усилия да гарантира, че ЕС няма да се отклони от пътя си на отвореност, който го е отвел толкова далече в икономическия и социалния просперитет.

Енергетика

Една от основните теми в Европейския съюз по време на чешкото председателство ще обхваща проблемите, свързани с енергийния сектор, и активната ангажираност с международните разпоредби относно опазването на климата след 2012 г. Това е належащ въпрос, който в голяма степен се отнася до икономиката и има приложение в международната политика и сигурността. Като надгражда над поетите от Европейския съвет през март 2007 г. ангажименти, които са изложени по-подробно в Пакета „Климат – Енергия“, Председателството ще се старее да подготви път за достигане на широк международен консенсус относно начините за справяне с климатичните промени, който трябва да бъде постигнат в края на 2009 г. в Копенхаген. Трябва да се подчертае фактът, че разрешаването на проблемите с климата е свързано не само с икономически и политически разходи, но и с разкриване на нови възможности.

Енергийната сигурност е основна предпоставка за функционирането на икономиките на ЕС. В светлината на увеличаващата се зависимост на ЕС от енергийния внос от заобикалящия го свят тя придобива неотложен характер. Целта на ЕС в това отношение е да постигне по-голямо териториално разнообразие на доставчиците си, по-широк спектър на употребяваните източници, разширяване на спектъра на обновяемите източници и създаване на един наистина обединен вътрешен енергиен пазар в ЕС, който да позволява солидарност в кризисни ситуации. В най-общ смисъл трябва да се намалява енергийната интензивност на икономиката, както и въздействието на икономиката върху околната среда на европейско и глобално ниво.

Въз основа на анализите и предложенията на Комисията, и в частност на нейния Стратегически енергиен преглед, Председателството ще продължи с изготвянето на решение, следвайки насоките, очертани по време на Френското председателство. Една от тях включва спестяване на енергия, целенасочена подмяна на вносните и изкопаемите горива и стимулиране на инвестициите в нови ефикасни технологии. Друга от насоките е свързана с доизграждането на вътрешния електрически и газов пазар и неговите технически и организационни изисквания. Това включва преди всичко завършване на липсващите сегменти от съществуващата трансмисионна и транспортна инфраструктура в ЕС и съгласуване на дейностите на операторите на трансмисионните мрежи. Една от важните насоки е свързана със стабилизирането на отношенията с основните чуждестранни доставчици на енергийни източници, основно по отношение на изясняването на ролята на Русия и развиването на стабилни отношения с нови доставчици. Трябва да бъде придадена особена важност на доставчиците от региона на Каспийско море и на построяването на съответните транспортни трасета.

Европейския съюз в света

ЕС е значим глобален играч заради тежестта му в глобалната икономика, високото му ниво на интеграция в многостранната система, стабилизационните му усилия в международни конфликти и големия обем на помощите за международно развитие и на хуманитарните помощи, които осигурява. Основна причина за ролята на ЕС като стабилизационен фактор са не само просперитетът и икономическата му сила, но и ценностната му система. Поради това той трябва да запази способността си непрекъснато да се разширява и да предлага на други европейски страни перспективата за бъдещо членство или взаимно полезно привилегировано сътрудничество.

По отношение на мястото на ЕС в международната политика от особено значение в дългосрочен план е стабилната му трансатлантическа връзка. Разговори с

представителите на новата администрация на САЩ и по-нататъшното развитие на трансатлантическия диалог в ключовите сфери на сигурността, икономиката, енергетиката и промяната на климата ще бъдат от огромно значение за интересите на ЕС.

В контекста на предприетите наскоро от Русия стъпки, които предизвикаха множество сериозни въпроси, ЕС трябва да подходи към предстоящите преговори относно новото споразумение за партньорство с Русия с единодушна позиция. Растящото значение на сътрудничеството с източноевропейския регион, и особено с Украйна, както и развитието на връзките със страните от Кавказкия регион ускориха подготовката на проекта „Източно партньорство“. Председателството ще обърне специално внимание на този аспект на Европейската политика на съседство. През първата половина на 2009 г. ще продължат преговорите за присъединяване с един от стратегическите партньори – Турция. От страните в Западните Балкани Хърватия се доближава до членството в ЕС и Председателството ще направи всичко, за да гарантира, че разширяването на ЕС с тази страна ще се състои възможно най-скоро. От стратегическа гледна точка за другите страни на Балканите е важно да се съобразят с условията на Процеса на стабилизация и асоцииране, за да бъдат в състояние да кандидатстват за бъдещо членство в ЕС. Чешкото председателство ще продължи да развива и южното измерение на Европейската политика на съседство и да подобрява отношенията със страните партньорки в това политическо понятие. Голямо значение за Председателството ще има и процесът, водещ към мир в Близкия изток. Същевременно по време на чешкото председателството ще се състоят множество преговори с трети държави и международни организации.

Председателството ще продължи да поставя и акцент върху сътрудничеството за развитие, като поддържа човешките права, изгражда управлението на закона и демокрацията и разрешава конфликти по света. Европейският съюз ще трябва да продължи борбата си с новите заплахи за сигурността, с разпространението на ядрено оръжие и системите за доставка на ядрено оръжие и с международния тероризъм. Основна предпоставка за възможността на ЕС да предприема действия в международната политика е обезпечаването на собствената му сигурност чрез стратегическо партньорство с НАТО и развитието на собствените му защитни възможности, които да допълват тези на НАТО. Естеството на настоящите заплахи за сигурността все повече се припокрива със сферата на домашната сигурност. Развитието на зона на свобода, сигурност и справедливост е от общ интерес на ЕС, което засяга живота на цялото му население. В тази зона Председателството ще се стреми към по-нататъшно развитие на Шенгенското сътрудничество, на общата политика за убежището и миграцията, на сътрудничеството между полицията и митниците и сътрудничеството между страните членки по граждански и криминални въпроси.